

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการป้องกันปัญหายาเสพติดในโรงเรียนบ้านแม่คะ อำเภอฟ่าง จังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อเสนอแนวปฏิบัติในการป้องกันปัญหาเสพติดในโรงเรียนบ้านแม่คะ อำเภอฟ่าง จังหวัดเชียงใหม่ ประชากรที่ใช้เป็นประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 2 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 9 คน และครู จำนวน 17 คน คณะกรรมการนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่คะ จำนวน 10 คน หัวหน้าห้องตั้งแต่ ประถมศึกษาปีที่ 5 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 43 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อศึกษาการจากระบบการป้องกันปัญหาเสพติดของโรงเรียนบ้านแม่คะ อำเภอฟ่าง จังหวัดเชียงใหม่ ตามแนวทางการป้องกันปัญหาเสพติดในสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และประเด็นการประชุมและบันทึกการประชุมปฏิบัติการเพื่อจัดทำแนวปฏิบัติในการป้องกันปัญหาเสพติดในโรงเรียนบ้านแม่คะ อำเภอฟ่าง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษารูปได้ ดังนี้

กลุ่มนักเรียนที่ไม่เคยใช้ยาเสพติด

การดำเนินการตามมาตรการทางการศึกษาของโรงเรียน สำหรับกลุ่มนักเรียนที่ไม่เคยใช้ยาเสพติด พบว่าโรงเรียนใช้มาตรการทางการศึกษาโดยให้ครูสอนตามเนื้อหาสาระที่ทางกระทรวงศึกษาธิการกำหนดมาให้ทุกโรงเรียน ในระดับประถมศึกษา มีเนื้อหาในวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และสุขศึกษา ส่วนระดับมัธยมศึกษา มีในวิชาสุขศึกษา สำหรับกิจกรรมการเรียนการสอนส่วนใหญ่ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด อินเทอร์เน็ต ทำรายงาน เรียงความ เขียนคำขวัญ หรือนำนักเรียนไปทัศนศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องยาเสพติดกับนักเรียนในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมดีเด่นในด้านการป้องกันยาเสพติด สำหรับปัญหาที่พบ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนยังไม่เป็นที่น่าสนใจของนักเรียนเนื่องจากขาดสื่อและข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดที่เป็นปัจจุบัน ทำให้ผู้เรียนไม่เกิดภาพจริง ส่งผลต่อการเรียนรู้ในการปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับยาเสพติด และการจัดตารางเวลาเสริมเน้นการให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดยังมีน้อย ส่วนแนวปฏิบัติใน

การป้องกันปัญหายาเสพติดควรสอนตามเนื้อหาสาระที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดมาให้ และควรจัดกิจกรรมให้เป็นที่น่าสนใจกับนักเรียน และนำความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดแบบใหม่ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมาสอนควบคู่ให้นักเรียนเห็นภาพจริงจึงจะเกิดการเรียนรู้ที่ได้ผล

ด้านการดำเนินการตามมาตรการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน พบว่าโรงเรียนใช้วิธีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โดยการจัดป้ายนิเทศหรือจัดนิทรรศการ และร่วมเดินรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดในวันสำคัญ สำหรับปัญหาที่พบ คือ ขาดการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบันจะปฏิบัติต่อเมื่อมีวันสำคัญหรือการขอความร่วมมือกับหน่วยการอื่น ๆ เท่านั้น และยังขาดงบประมาณในการทำกิจกรรมที่เพียงพอต่อการดึงดูดความสนใจและให้ความสำคัญเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น การเดินรณรงค์หรือจัดป้ายนิเทศ ส่วนแนวปฏิบัติในการป้องกันปัญหายาเสพติด ควรมีการติดตามประเมินผลนักเรียนที่ผ่านการอบรมแกนนำต่อต้านยาเสพติด เพื่อเป็นแนวทางในการส่งนักเรียนเข้ารับการอบรมครั้งต่อไป โรงเรียนควรจัดมุมหรือห้องเรียนยาเสพติดโดยเฉพาะ และจัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้เรื่องยาเสพติดให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง

ส่วนการดำเนินการตามมาตรการทางเลือกด้านสุขภาพอนามัย พบว่า โรงเรียนจัดกิจกรรมการแข่งขันกีฬาและกรีฑาภายในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมการออกกำลังกาย ทำให้เกิดความสามัคคี มีน้ำใจเป็นนักกีฬา เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และเป็นแนวทางในการระบายความเครียด ที่ดีแทนการมั่วสุมยาเสพติดทุกชนิด สำหรับปัญหาที่พบด้านการส่งเสริมสุขภาพอนามัยให้กับนักเรียน ได้แก่ การขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถทางด้านพลานามัย และสุขศึกษา เพื่อที่จะถ่ายทอดและฝึกสอนให้กับนักเรียนได้มีสุขภาพพลานามัยที่ดีได้อย่างถูกต้องและถูกวิธี ส่วนแนวปฏิบัติในการป้องกันปัญหายาเสพติด ควรมีการจัดอบรมการปฐมพยาบาลเบื้องต้นเพื่อเป็นตัวแทนครูในการตรวจสภาพร่างกายนักเรียน โรงเรียนควรประสานกับหน่วยงานสาธารณสุขที่อยู่ใกล้โรงเรียนเพื่อเป็นวิทยากรให้ความรู้เรื่องการใช้สารเคมี สารพิษและการใช้ยารักษาโรคต่างๆ ให้กับครูและนักเรียน

การดำเนินการตามมาตรการทางเลือกด้านจริยธรรม พบว่า โรงเรียนนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนามากที่สุด เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา เป็นต้น สำหรับปัญหาที่พบในการส่งเสริมจริยธรรมให้กับนักเรียน คือ พ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชน ส่วนใหญ่เป็นชาวเขาหรือไม่มีฐานะยากจน หาเช้ากินค่ำ จึงไม่มีพื้นฐานความรู้ที่จะเสริมคุณธรรมจริยธรรม ให้กับนักเรียนได้ปฏิบัติหรือทำให้เป็นตัวอย่าง จึงทำให้นักเรียนรู้และปฏิบัติในเฉพาะโรงเรียนเท่านั้น ส่วนแนวปฏิบัติในการป้องกันปัญหายาเสพติด โรงเรียนควรจัดกิจกรรมทางศาสนาอื่นที่มีในโรงเรียนด้วย เช่น ศาสนาคริสต์ ควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนในวันคริสมาสต์และให้ผู้นำทางศาสนาสอนสอดแทรกเรื่องยาเสพติดด้วย

การดำเนินการตามมาตรการทางเลือกด้านการฝึกทักษะอาชีพของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนจะจัดการสอนทักษะอาชีพด้านงานเกษตรโดยครูในโรงเรียนเป็นผู้สอน กิจกรรมที่ดำเนินการสอน เช่น การปลูกพืชผักสวนครัว การเลี้ยงสัตว์ และการเพาะชำต้นไม้ เป็นต้น สำหรับปัญหาที่พบในการฝึกทักษะอาชีพให้กับนักเรียน คือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ ในด้านวิชาชีพต่าง ๆ โดยตรงและขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนด้านการฝึกอาชีพส่วน แนวปฏิบัติในการป้องกันปัญหาสุขภาพจิต โรงเรียนควรเน้นนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อให้นักเรียนจะได้มีพื้นฐานในการศึกษาต่อที่สูงขึ้น และควรเชิญวิทยากรท้องถิ่นมาสอนทักษะอาชีพที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อในท้องถิ่นนั้น

สำหรับการฝึกทักษะชีวิตที่โรงเรียนดำเนินการ พบว่า โรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมเข้าค่ายพักแรมลูกเสือ เนตรนารี เพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้และฝึกการดำเนินชีวิตเบื้องต้น รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สำหรับปัญหาการฝึกทักษะชีวิตที่พบในโรงเรียน คือ การขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ และครูไม่มีความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนไม่เห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะชีวิตให้กับนักเรียน ส่วนแนวปฏิบัติในการป้องกันปัญหาสุขภาพจิต โรงเรียนควรประสานกับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหรือสำนักงานป้องกันปละปรามยาเสพติดภาคเหนือ เพื่อนำโปรแกรมการฝึกทักษะชีวิตมาใช้ในโรงเรียนโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ด้วย

ในส่วนของการดำเนินการโดยใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อน พบว่า โรงเรียนมีการให้เพื่อนในห้องเรียนคอยสอดส่องดูแล แนะนำ ตักเตือน และสังเกตสมาชิกในห้องเรียนกันเอง เพราะเพื่อนในห้องเรียนย่อมรู้พฤติกรรมนักเรียนที่อยู่ใกล้ชิดมากกว่าครู พ่อแม่ผู้ปกครอง หากพบเพื่อนคนใดมีพฤติกรรมที่จะเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด ให้รีบรายงานครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาทราบทันที ส่วนแนวปฏิบัติในการป้องกันปัญหาสุขภาพจิตโรงเรียนควรจัดชมรมต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมมากขึ้นและเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

กลุ่มนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้ยาเสพติด

การดำเนินของโรงเรียนสำหรับกลุ่มนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้ยาเสพติด พบว่า โรงเรียนให้ครูประจำชั้น และครูฝ่ายปกครอง เรียกนักเรียนกลุ่มนี้มาพบ เพื่อให้ความรู้เรื่องโทษและพิษภัยของยาเสพติด และคอยตักเตือนให้เลิกพฤติกรรมในกาใช้ยาเสพติด ปัญหาที่พบในกลุ่มนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้ยาเสพติด คือ สภาพแวดล้อมของนักเรียนเสี่ยงกับสิ่งเสพติด เช่น พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือชุมชน ใช้ยาเสพติดทำให้นักเรียนพบเห็นพฤติกรรมของคนเหล่านี้เป็นประจำ ส่วนแนวปฏิบัติในการป้องกันปัญหาสุขภาพจิตโรงเรียนควรประสานกับเจ้าหน้าที่

สาธารณสุขเพื่อคุ้มครองประชาชนเพื่อตรวจหาสารเสพติดเพื่อไม่บอกให้ทราบล่วงหน้า และประสานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อตักเตือนหรือป้องปราม ให้นักเรียนเลิกพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดยาเสพติด

กลุ่มนักเรียนที่ติดยาเสพติด

การดำเนินงานกับกลุ่มนักเรียนที่ติดสิ่งเสพติด พบว่า โรงเรียนจะถือว่าผู้ติดยาเสพติดคือผู้ป่วยควรได้รับการบำบัดรักษาอย่างถูกวิธี โรงเรียนจะให้ผู้ปกครองส่งนักเรียนไปที่ศูนย์บำบัดและรักษาเสพติดภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ปัญหาที่พบในกลุ่มนักเรียนที่ติดยาเสพติด คือ นักเรียนกลุ่มนี้จะใช้ยาเสพติดเฉพาะตอนอยู่ที่บ้าน และจะไม่มาโรงเรียนถ้ารู้ว่าตัวเองติดยาเสพติด ส่วนแนวปฏิบัติในการป้องกันปัญหาเสพติดควรให้ผู้ปกครองนักเรียนนำไปบำบัดรักษา ตลอดจนครูและผู้ปกครองควรติดตาม ดูแล ช่วยเหลือ และคอยให้กำลังใจอย่างใกล้ชิด

กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมในการค้ายาเสพติด

การดำเนินงานกับกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมในการค้ายาเสพติดซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการค้ายาเสพติดที่อยู่นอกโรงเรียน หรือเป็นผู้ค้ารายย่อย พบว่า โรงเรียนจะให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินคดีกับนักเรียนกลุ่มนี้ตามกฎหมาย ส่วนแนวปฏิบัติในการป้องกันปัญหาเสพติดควรพักการเรียนนักเรียนกลุ่มนี้เพื่อบำบัดรักษาตนเองที่ศูนย์หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ยาเสพติดแพร่ระบาดไปสู่ผู้เรียนคนอื่น

อภิปรายผล

การวิจัยเพื่อการจัดระบบการป้องกันปัญหาเสพติดของโรงเรียนบ้านแม่คะ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ศึกษาได้ข้อค้นพบซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจ จึงขอนำมาอภิปรายในรายละเอียดดังนี้

กลุ่มนักเรียนที่ไม่เคยใช้ยาเสพติด

การดำเนินการตามมาตรการทางการศึกษาของโรงเรียน สำหรับกลุ่มนักเรียนที่ไม่เคยใช้ยาเสพติด พบว่า โรงเรียนจัดให้มีการเรียนการสอนเรื่องยาเสพติดตามเนื้อหาสาระที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดมาให้ และมีการบูรณาการในบางวิชาที่เกี่ยวข้อง แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนได้ตระหนักถึงปัญหาเสพติดที่กำลังเกิดขึ้นในสถานการณ์ปัจจุบัน ประกอบกับนักเรียนและเยาวชนในสถานศึกษานั้นเป็นวัยที่มีการเรียนรู้ได้ดีและควรที่จะมีความรู้ในเรื่องยาเสพติด ซึ่งถ้าหากมีความรู้และทักษะในการป้องกันตนเองเกี่ยวกับยาเสพติดแล้วก็จะเป็นการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดเข้ามาในสถานศึกษาได้ ส่วนการสอนเนื้อหาสาระเรื่องยาเสพติดให้กับนักเรียนนั้น

ถือว่าเป็นหน้าที่ของครูที่ควรจะทำและเป็นการกำหนดหลักสูตรมาจากกระทรวงศึกษาธิการซึ่งกำหนดให้นักเรียนต้องได้รับการเรียนรู้ สำหรับครูนั้นจะต้องให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับนักเรียนเกี่ยวกับโทษร้ายแรงของยาเสพติดและวิธีการใช้ยารักษาโรคต่าง ๆ ที่อาจก่อให้เกิดการติดได้ โดยครูทุกคนควรมีการสอดแทรกในทุกวิชาหรือทุกครั้งในการเรียนการสอนเมื่อมีโอกาสดังนั้น เพราะเมื่อนักเรียนได้รับความรู้เรื่องยาเสพติดบ่อยครั้งแล้วจะทำให้เกิดความตระหนักและเกิดความเกรงกลัวต่อโทษและพิษภัยของยาเสพติดไม่อยากจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับหรือไปมั่วสุมกับสิ่งเสพติดให้ตนเองมัวหมอง ส่วนปัญหายังคงเป็นเรื่องของการขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมและขาดบุคลากรเฉพาะทางที่พร้อมจะให้ความรู้และแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องและเหมาะสมและตรงกับความต้องการของนักเรียนอย่างแท้จริงได้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับแผนแม่บทเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2540 - 2544) ที่กำหนด ให้มีการบูรณาการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในการดำเนินงาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นส่วนช่วยให้นักเรียนมีความรู้เรื่องยาเสพติดมากขึ้น และสามารถป้องกันตนเองจากยาเสพติดได้มากขึ้น นอกจากนี้ยังไม่เป็นไปดังที่ วินัย เกษมเศรษฐ (2523, หน้า 91) ที่ได้กล่าวว่า การให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับพิษของยาเสพติดและการป้องกันตนเองให้พ้นจากภัยยาเสพติด ซึ่งสถานศึกษาต่าง ๆ กระทำโดยอาศัยกิจกรรมในกระบวนการเรียนการสอนตามปกติด้วยการบรรยาย อภิปราย อบรม จัดนิทรรศการ การปรับปรุงการสอนให้สนุกสนานเพลิดเพลินมีชีวิตชีวา ปราศจากความเครียด ความขัดแย้งทางอารมณ์จะเป็นเครื่องช่วยให้มีสุขภาพจิตที่ดี สามารถประพฤติดนัยเชิงดีได้ทั่วไป ปรับปรุงบรรยากาศในโรงเรียนโดยเพิ่มสัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียน สร้างความรู้สึกให้นักเรียนรู้สึกที่ครูเป็นบุคคลที่พึ่งพาอาศัยได้ เด็กมีความรู้สึกไว้วางใจเป็นกันเอง ในลักษณะเดียวกัน สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (อ้างใน สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2542, หน้า 87 - 90) การจัดบริการสารสนเทศเพื่อให้ความรู้ข้อมูลเรื่องยาเสพติด เช่น การเสนอข่าวเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของยาเสพติดชนิดต่าง ๆ และการให้ความรู้ข้อมูลเกี่ยวกับโทษภัย และลักษณะของยาเสพติดแต่ละชนิด โรงเรียนอาจใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น ให้นักเรียนช่วยกันรวบรวมข่าวจากสื่อมวลชนทั้งวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ แล้วนำเสนอโดยปิดป้ายประกาศ เสียงตามสาย แจกข่าวหน้าเสาธง เป็นต้น การเชิญวิทยากรมาบรรยายเป็นครั้งคราว และการฉายวีดิทัศน์ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ยาเสพติดเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดความรุนแรงในด้านต่าง ๆ และถ้าเกิดขึ้นแล้วจะหาทางป้องกันและแก้ไขได้ยาก ดังนั้น การป้องกันยาเสพติดโดยการสอนเนื้อหาสาระตามหลักสูตรที่กระทรวงกำหนดมาให้หรือการสอนแบบผสมผสานกับรายวิชาต่างๆ จะเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการป้องกันยาเสพติดให้กับนักเรียนได้เป็นอย่างดี

กลุ่มนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้ยาเสพติด

การดำเนินการของโรงเรียนสำหรับกลุ่มนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้ยาเสพติดพบว่า โรงเรียนให้ครูประจำชั้น และครูฝ่ายปกครอง เรียกนักเรียนกลุ่มนี้มาพบ เพื่อให้ความรู้เรื่องโทษ และพิษภัยของยาเสพติด และคอยชักเตือนให้เลิกพฤติกรรมในการใช้ยาเสพติด การที่โรงเรียนให้ครูประจำชั้นเรียกนักเรียนมาพบเพื่อให้ความรู้และชักเตือนให้เลิกพฤติกรรมนั้น เพราะเห็นว่าครูดังกล่าวมีความใกล้ชิด และทราบข้อมูลของนักเรียนดีกว่าครูคนอื่นในโรงเรียน ส่วนปัญหาที่พบ คือ สภาพแวดล้อมของนักเรียนเสี่ยงกับสิ่งเสพติด เช่น พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือชุมชน ใช้ยาเสพติดทำให้นักเรียนพบเห็นพฤติกรรมของคนเหล่านี้เป็นประจำทำให้เกิดการซึมซับสิ่งเหล่านี้และอาจจะคิดว่าเป็นสิ่งที่ไม่ผิดสำหรับครอบครัวตนเอง ส่วนการคบเพื่อน นักเรียนยังคบเพื่อนที่อยู่นอกโรงเรียนซึ่งมีส่วนที่จะชักชวนให้นักเรียนใช้ยาเสพติด ซึ่งเป็นสิ่งที่โรงเรียนไม่สามารถควบคุมดูแลพฤติกรรมนักเรียนขณะอยู่นอกโรงเรียนได้ เช่นเดียวกับ วีรพงศ์ ใจสุนทร (2542) ที่ได้ศึกษาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดลำพูน และพบว่า การศึกษาวิจัยสภาพ ปัญหาการใช้ยาเสพติดของนักเรียนติดตามดูแลนักเรียนที่ติดยาเสพติด โดยนำนักเรียนที่ติดยาเสพติดไปบำบัดรักษาที่โรงพยาบาลของรัฐบาลให้ก่อน แล้วจึงให้กลับมาเรียนใหม่ และเป็นไปดังที่ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (2552, หน้า 18 - 21) ได้จัดให้มีระบบช่วยเหลือในโรงเรียน/สถานศึกษา โดย ให้แต่ละสถานศึกษา มอบหมายครูที่ปรึกษา หรือครูที่สามารถเข้าถึงและใกล้ชิดกับเยาวชนกลุ่มเสี่ยง เป็นผู้ที่คอยให้คำปรึกษา แนะนำในเรื่องต่างๆ แก่กลุ่มเยาวชนเหล่านี้ ลดพฤติกรรมเสี่ยงให้มากที่สุด ในลักษณะที่คล้ายกันกับสำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (2542, หน้า 49 - 53) ได้เสนอมาตรการ การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาสำหรับกลุ่มนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้ยาเสพติด ดังนี้ (1)โรงเรียนจัดบริการให้คำปรึกษาแนะนำโดยอาจารย์แนะแนวและจัดการเรียนการสอนเสริมพิเศษให้กับนักเรียน (2)ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเบี่ยงเบนต่าง ๆ ให้อยู่ในกรอบที่เหมาะสมโดยการใช้อีกิจกรรมกลุ่มเพื่อนในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา (3)สร้างค่านิยมใหม่ในเรื่องการคบเพื่อนและการไม่ใช้ยาเสพติด (4) ดำเนินมาตรการป้องปราม โดยเข้มงวดในการตรวจค้น การลักลอบนำยาเสพติดมาใช้ และสุ่มตรวจปัสสาวะแก่นักเรียนกลุ่มนี้เป็นครั้งคราวโดยไม่มีการแจ้งล่วงหน้า (5) จัดทำกลุ่มบำบัดในลักษณะของค่ายนักเรียนในโรงเรียน โดยมี ครูอาจารย์ดูแลอย่างใกล้ชิด มีระเบียบที่รัดกุม และในกรณีที่นักเรียนได้รับผลจากการใช้ยาเสพติด โรงเรียนควรแนะนำให้ผู้ปกครองพาไปพบแพทย์เพื่อรักษาอาการ ที่ปรากฏ (6) ประสาน งานกับผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหายาโดยผู้ปกครองสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการจัดทำกลุ่มบำบัดนักเรียนที่เริ่มมีปัญหายาเสพติด ก็จะช่วยให้การทำกลุ่มบำบัดประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น ผู้ศึกษามี

ความเห็นว่าการดำเนินการป้องกันและแก้ไขนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้ยาเสพติดนั้น จำเป็นต้องดำเนินการด้วยความรอบคอบ เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับจิตใจของนักเรียน โรงเรียนควรพิจารณาในการดำเนินการอย่างละเอียดอ่อน เพื่อจะได้กระทำอย่างถูกต้องและถูกวิธี เพราะการกระทำดังกล่าวจะส่งผลถึงอนาคตของเด็กนักเรียนกลุ่มนี้ด้วย

กลุ่มนักเรียนที่ติดยาเสพติด

การดำเนินงานกับกลุ่มนักเรียนที่ติดยาเสพติด พบว่า โรงเรียนจะถือว่าผู้ติดยาเสพติดคือ ผู้ป่วยควรได้รับการบำบัดรักษาอย่างถูกวิธี โรงเรียนจะให้ผู้ปกครองส่งนักเรียนไปที่ศูนย์บำบัด และรักษายาเสพติดภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง โรงเรียนควรมีการประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อส่งนักเรียนกลุ่มนี้ไปสถานบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพในกรณีที่พ่อแม่ หรือผู้ปกครองไม่พร้อมที่จะส่งบุตรหลานเข้ารับการบำบัดรักษา โรงเรียนควรจะดำเนินส่งนักเรียนเข้าบำบัดรักษาเอง ถ้าหาเป็นปกติแล้วให้กลับมาเรียนต่อได้โดยไม่ควรไล่นักเรียนออกจากโรงเรียนด้วยเหตุผลของการติดยาเสพติดและในการส่งนักเรียนเข้ารับการบำบัดรักษา ครูและผู้ปกครองควรให้การติดตาม ให้ความดูแล ช่วยเหลือ และคอยให้กำลังใจนักเรียนอย่างใกล้ชิด ส่วนปัญหาที่พบนักเรียนกลุ่มนี้จะใช้ยาเสพติดเฉพาะตอนอยู่ที่บ้าน เนื่องจากนักเรียนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะมีปัญหาครอบครัวอยู่แล้วการดูแลขณะอยู่ที่บ้านจึงไม่ใกล้ชิด และจริงจังกเท่าที่ควร และจะไม่มาโรงเรียนถ้ารู้ว่าตัวเองติดยาเสพติดเพราะไม่มีสถานที่เอื้อต่อการเสพยาเสพติด สอดคล้องกับ นงคราญ ณรงค์ศักดิ์ (2541) ได้ศึกษาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย พบว่า ปัญหาในการดำเนินงานคือความเหมาะสมของสื่อในการให้ความรู้ การผลิตสื่อการเรียนการสอน สื่อเผยแพร่เพื่อณรงค์ที่ได้มาตรฐานและมีคุณภาพ การดูแลสถานที่ลับตาที่เอื้อต่อการเสพยาเสพติดงบประมาณในการดำเนินงาน และการวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้เด็กติดยาเสพติด ส่วนวิรพงษ์ ใจสุนทร (2542) ได้กล่าวถึงการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดลำพูนว่า ต้องมีการจัดทำระบบข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด และจัดทำระเบียบเพื่อศึกษานักเรียนรายบุคคล โดยที่มีการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ มีการศึกษาวิจัยสภาพปัญหาการใช้ยาเสพติดของนักเรียน ติดตามดูแลนักเรียนที่ติดยาเสพติด โดยนำนักเรียนที่ติดยาเสพติดไปบำบัดรักษาที่โรงพยาบาลของรัฐบาลให้ก่อน แล้วจึงให้กลับมาเรียนใหม่ คล้ายกันกับยุทธศาสตร์ของ สำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 8 (2553) มียุทธศาสตร์ในการดำเนินงานดังนี้ ระดมทรัพยากรของโรงเรียนและชุมชน การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา จำเป็นต้องให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม โดยการระดมทรัพยากรบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาทุกคน อันได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูอาจารย์ ผู้ปกครองผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสมาคมครูและ

ผู้ปกครอง หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ แพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข และผู้แทนองค์กรเอกชนในท้องถิ่น

กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมในการค้ายาเสพติด

การดำเนินงานกับกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมในการค้ายาเสพติดซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ ขบวนการค้ายาเสพติดที่อยู่นอกโรงเรียน หรือเป็นผู้ค้ารายย่อย พบว่า โรงเรียนจะให้เจ้าหน้าที่ ตำรวจดำเนินคดีกับนักเรียนกลุ่มนี้ตามกฎหมาย สอดคล้องกับนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ (2550) นักเรียนที่ติดยา และบำบัดรักษาหายแล้ว ให้ใช้มาตรการให้ความช่วยเหลือสอดส่องดูแล และเฝ้าระวัง เพื่อมิให้กลับไปใช้อีกกลุ่มที่สงสัยว่าค้ายา ให้ใช้มาตรการสอดส่องดูแล และแจ้ง เบาะแสแก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายปราบปราม ผสมผสานกับมาตรการป้องปราม โดยการตรวจสอบสภาพ ประจำปี ตรวจค้นหาสารเสพติดและสุ่มตรวจปัสสาวะ ในรายที่ค้ายาเสพติดและว่ากล่าวตักเตือน ไม่ได้ผลให้ใช้มาตรการทางกฎหมายโดยแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อดำเนินการต่อไป ผู้ศึกษามี ความเห็นว่า ในการแก้ไขปัญหาให้นักเรียนกลุ่มที่มีพฤติกรรมในการค้ายาเสพติดนี้ ก่อนที่จะให้ เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินตามกฎหมายนั้น โรงเรียนควรประชุมชี้แจง ทำความเข้าใจและหาความร่วมมือในการดำเนินงานจากบุคลากรในโรงเรียน โดยให้ครูทุกคนในโรงเรียนถือว่าเป็นหน้าที่ ที่จะต้องป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดให้แก่นักเรียนเป็นภารกิจหลักอีกประการหนึ่ง นอกเหนือจากการสอน ตลอดจนขอความร่วมมือไปยังพ่อแม่ ผู้ปกครองของนักเรียนในการ เอาใจใส่ดูแล และสอดส่องความประพฤติของนักเรียน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว และให้ความรักความอบอุ่นแก่บุตรหลานของตน นอกเหนือจากนั้นโรงเรียนควรมีการดำเนินงาน ให้การศึกษาเพื่อป้องกันยาเสพติดแก่ผู้ปกครอง และชุมชนควบคู่กับการดำเนินงานในโรงเรียน จึงจะทำให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ยังมีการจัดระบบการป้องกันปัญหาเสพติดของโรงเรียน บ้านแม่คะ อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ หลายประเด็นที่ไม่ได้ดำเนินงานมากนัก ดังที่กล่าวไว้ใน ผลการศึกษา ซึ่งประเด็นที่ไม่ได้ดำเนินงานส่วนใหญ่ แม้จะมีไม่ถึงครึ่ง แต่เนื่องจากการดำเนินงาน การป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนเป็นสิ่งที่สำคัญ และมีความละเอียดอ่อน ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะในการดำเนินงานที่ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขไว้ดังนี้

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1. ผลการศึกษานี้ ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดระบบการป้องกันปัญหาเสพติดของ โรงเรียนบ้านแม่คะ อำเภอฟาง จังหวัดเชียงใหม่ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ

การป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนควรนำข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้ไปใช้เป็นพื้นฐานในการป้องกันยาเสพติดของนักเรียนในโอกาสต่อไป

2. ในการดำเนินงานการผสมผสานมาตรการในการดำเนินงานควรปรับเปลี่ยนกิจกรรมในการดำเนินงานบางส่วน เช่น การพัฒนารูปแบบการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน และควรเพิ่มกิจกรรมในการให้คำปรึกษานักเรียนในกรณีที่ติดยาเสพติดและไม่ติดยาเสพติด

3. ในการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมของนักเรียน ควรมีการส่งเสริม การจัดโครงการ To be number one ให้มีแพร่หลายในทุกโรงเรียนเพราะเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนมากที่สุด รวมถึงเป็นการส่งเสริมการใช้เวลาว่างของนักเรียนให้เกิดประโยชน์ และห่างไกลจากสิ่งเสพติด

4. ด้านการสร้างเครือข่ายการทำงาน ควรสร้างเครือข่ายการแก้ปัญหาแบบบูรณาการทุกภาคส่วน ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อแก้ปัญหายาเสพติด

5. ด้านการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ ควรมีการส่งเสริมให้ครูทำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอย่างแพร่หลาย เพื่อนำผลที่ได้มาพัฒนาแนวทางและรูปแบบในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรจะมีการเก็บข้อมูลในการศึกษาด้วยการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดลึก และมีความหลากหลายมากขึ้น

2. ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เพิ่มขึ้น เช่น ประเภทของโรงเรียน หรือขนาดของโรงเรียน ระดับชั้นในสถานศึกษา เนื่องจากโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาตำบลแม่ละมมีความหลากหลายในเรื่องของขนาดและ ระดับชั้นที่ทำการเรียนการสอน ดังนั้น บุคลากรหรือการดำเนินงานของโรงเรียนจึงมีภาระงานและความรับผิดชอบที่แตกต่างกันส่งผลให้ข้อมูลที่ได้มีความหมายของการดำเนินงาน และอาจจะส่งผลถึงผลของการดำเนินงานที่ไม่ชัดเจน